

لکنت در آموزش زبان مدارس

دیگر نه یک درس فانتزی است و نه یک نیاز غیرضروری؛ امروزه به دلیل گسترش روابط علمی، اجتماعی و اقتصادی بین کشورها و جانمندان از قافله جهانی شدن، یادگیری زبان خارجی به نیازی حیاتی تبدیل شده است.

جام جم آنلاین: دیگر نه یک درس فانتزی است و نه یک نیاز غیرضروری؛ امروزه به دلیل گسترش روابط علمی، اجتماعی و اقتصادی بین کشورها و جانمندان از قافله جهانی شدن، یادگیری زبان خارجی به نیازی حیاتی تبدیل شده است. با آن که سالهاست در سطوح پایه مدارس کشور، کتابهای آموزش زبان خارجی تدریس می‌شود، اما همچنان نسل‌های متوالی از دانش‌آموزان ایرانی تک‌زبان هستند و اغلب فارغ‌التحصیلان مدارس کشور ما نمی‌توانند ساده‌ترین نیازهای زندگی خود را با زبانی غیر از زبان مادری بیان کنند.

خروجی آموزش‌های زبان خارجی در مدارس و حتی مراکز آموزش عالی ما نیز به گونه‌ای است که اغلب فارغ‌التحصیلان تنها به دستور ساختاری زبان‌های خارجی آشنا می‌شوند، اما در بخش‌های گفتاری و شنیداری، با ضعف مفرط مواجه هستند. طوری که مثلاً یک دانش‌آموز پیش‌دانشگاهی در طول دوره تحصیل خود با انواع زمان، فعل‌ها و دستور زبان‌های مرتبط با زبان انگلیسی آشنا می‌شود، اما نمی‌تواند از گوش و زبان خود در برقراری ارتباط با یک فرد انگلیسی زبان بهره ببرد.

در واقع می‌توان گفت یکی از عمده دلایل تاسیس آموزشگاه‌های زبان خارجی و افزایش روزافزون این مراکز خصوصی، کاربردی نبودن نحوه تدریس زبان خارجی در مدارس است.

تاکید همزمان بر 4 مهارت زبان

آموزش زبان مانند آموزش درسی تئوری چون ریاضی یا آموزش درسی عملی همچون نقشه‌کشی صنعتی نیست؛ بلکه آموزش‌های اصولی زبان، ترکیبی از روش‌های تئوری و عملی همزمان است.

حمید خان‌بیگی، مدرس زبان انگلیسی یکی از آموزشگاه‌های زبان به #171;جام‌جم» می‌گوید: ما در زبان چهار مهارت اصلی داریم که این مهارت‌ها شامل صحبت‌کردن (Speaking)، شنیدن (listening)، نوشتن (writing) و خواندن (reading) است که در مدارس کشور ما تنها به دو مهارت نوشتن و خواندن توجه می‌شود.

او با اشاره به این‌که برای یادگیری کامل و علمی زبان، باید روی هر چهار مهارت تمرکز شود، عنوان می‌کند: در اغلب آموزشگاه‌های زبان تلاش می‌شود که خلأ آموزش‌های اصولی زبان در مدارس کشور پر شود؛ به طور مثال در آموزشگاه‌های زبان با برگزاری کلاس‌های مکالمه و کلاس‌های بحث آزاد (free discussion) سعی می‌کنند که در اصلاح قفل زبان متقاضی را بشکنند.

سن مهم‌تر است یا استاد؟

متقاضیان یادگیری زبان خارجی، تنها به سن و سال خاصی محدود نمی‌شوند، بلکه اگر سری به آموزشگاه‌های زبان خارجی بزنید، براحتی می‌بینید که در این کلاس‌ها، همه نوع سن و سالی مشاهده می‌شود.

خان‌بیگی معتقد است یادگیری زبان، بیشتر از آن که به سن و سال ربط داشته باشد، به نحوه تدریس معلم ربط دارد.

این مدرس زبان تأکید می‌کند: درست است با بالا رفتن سن، سرعت انتقال مفاهیم دروس زبان، کمی سخت‌تر می‌شود، اما این اصلاً به این معنی نیست که کهنسالان نمی‌توانند زبان یاد بگیرند، زیرا مطابق تجربیاتی که داشتم اتفاقاً برخی اوقات کهنسالانی که قصد سفر به خارج از کشور را داشتند، انگیزه و توان یادگیری‌شان، بیشتر از جوانانی بود که به زبان تنها به دید یک کلاس فوق برنامه نگاه می‌کردند.

او می‌افزاید: اگر کودکانی را که از همان دوران کودکی در محیط‌های انگلیسی زبان قرار می‌گیرند، استثنای قرار دهیم، به نظر من نحوه تدریس استاد خیلی مهم‌تر از سن و سال متقاضی یادگیری زبان است.

از کلاس تقویتی تا رویای مهاجرت

در آموزشگاه‌های زبان - که افزایش روزافزون آنها مرهون ضعف تدریس زبان در مدارس و دانشگاه‌های کشور است - همه گروه‌های سنی به چشم می‌خورد.

برای آگاهی از انگیزه‌های متقاضیان آموزش زبان، به یکی از آموزشگاه‌های مشهور زبان انگلیسی می‌روم.

نکته: آموزش زبان مانند آموزش درسی تئوری مانند ریاضی یا آموزش درسی عملی همچون نقشه‌کشی صنعتی نیست؛ بلکه آموزش‌های اصولی زبان، ترکیبی از روش‌های تئوری و عملی همزمان است
مهدی، 25 ساله با کیفی مملو از کتاب‌های آموزش زبان می‌گوید: در دانشگاه رشته گیاه‌پزشکی خوانده‌ام، اما پس از فارغ‌التحصیلی نتوانستم کاری پیدا کنم، به همین دلیل نیز قصد دارم زبان انگلیسی‌ام را تقویت کنم تا راحت‌تر بتوانم از کشورهای اروپایی، ویزای تحصیلی یا ویزای کار دریافت کنم.

او درباره کیفیت آموزش‌های زبان در آموزشگاه‌ها می‌گوید: بین تدریس در آموزشگاه با درس زبان در مدرسه و دانشگاه، از زمین تا آسمان فرق وجود دارد؛ اینجا حداقل یاد گرفته‌ام دست و پا شکسته با یک انگلیسی‌زبان صحبت کنم، اما بجز برخی معنی کلمات انگلیسی، چیز دیگری از کلاس‌های مدرسه یاد نمی‌آید.

متین 13 ساله هم می‌گوید به پیشنهاد پدر و مادرش در کلاس‌های زبان شرکت کرده است.

او می‌گوید: من علاوه بر کلاس زبان، به کلاس موسیقی هم می‌روم؛ به دلیل همین کلاس‌های زبان، در مدرسه مان حرف اول را در درس زبان می‌زنم و استادم می‌گوید حتی می‌توانم تا چند سال دیگر در همین موسسه، مدرس زبان باشم.

از روش‌های نوین آموزشی بی‌بهره‌ایم

بسیاری از ما به خاطر داریم فرآیند آموزش زبان در اغلب کلاس‌های درس مدرسه به این سبک و سیاق بود که ابتدا معلم، کلمات انگلیسی یا عربی را ترجمه می‌کرد، سپس متن درس ترجمه می‌شد و در پایان کلاس هم دستور زبان (گرامر) همان درس توضیح داده می‌شد.

خان‌بیگی می‌گوید: سیستم آموزش زبان در مدارس ما فقط به درد ترجمه کردن متون انگلیسی می‌خورد و البته حتی ترجمه دقیق و علمی هم به ما آموخته نمی‌شود، اما امروزه سیستم‌های نوین آموزشی آمده است که می‌تواند فرآیند زبان‌آموزی کاربردی را در زمانی کمتر و با کیفیت بهتر ارائه دهد.

او یادآور می‌شود: استفاده از فیلم‌های آموزشی زبان اصلی، قراردادن زبان‌آموز در محیطی مشابه محیط کشورهای خارجی، مکالمه‌های دقیق و هدفمند و استفاده از فناوری‌های صوت و تصویر برای انتقال مفاهیم زبانی از جمله روش‌های جدیدی است که برای یادگیری سریع و اصولی زبان استفاده می‌شود، اما هنوز هم در بیشتر مدارس کشور ما از این شیوه‌ها استفاده نمی‌شود.

ارتباط جذب گردشگر با یادگیری زبان

در حالی که به گفته کارشناسان، درآمدهای گردشگری می‌تواند اقتصاد کشور را متحول کند و حتی میزان درآمد گردشگری را بالاتر از درآمدهای نفت بنشانند، اما به دلیل نبود سیاستگذاری صحیح در این حوزه، میزان جذب گردشگر در کشور ما بسیار محدود است؛ طوری که مطابق گزارش سالانه مجمع جهانی اقتصاد در سال 2011، ایران در میان 16 کشور منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا رتبه پانزدهم را دارد.

خان‌بیگی در همین رابطه عنوان می‌کند: اگر کشور ما مثل کشور چین، مالزی یا حتی ترکیه بود که در آن تعداد گردشگران خارجی خیلی بالاست، در نتیجه مردم در مجاورت طولانی‌مدت با توریست‌های خارجی، براحتی می‌توانستند با غیرفارسی‌زبان‌ها تعامل داشته باشند و رفته‌رفته زبان آنها را بیاموزند، اما تعداد گردشگران خارجی در کشور ما بسیار محدود است و به همین دلیل مردم بندرت با انگلیسی‌زبان‌ها در ارتباط هستند.

حال با وجود آن که محی‌الدین بهرام محمدیان، معاون آموزش و پرورش بتازگی در گفت‌وگو با ایسنا اعلام کرده است: &#171؛ برنامه درسی جدید یکی از تغییراتی که اتفاق خواهد افتاد، تغییر در آموزش عربی و زبان‌های خارجی بویژه زبان انگلیسی است و از سال 92 و در سال اول متوسطه کتاب‌های جدیدی را در این درس خواهیم داشت.&#171؛

باید منتظر باشیم و ببینیم آیا در نهایت شاهد کاربردی شدن زبان‌های خارجی در مدارس خواهیم بود یا این که نسل‌های بعدی هم
زبان‌شان برای گفت‌وگو با یک غیرایرانی در کام می‌ماند؟

امین جلالوند / گروه جامعه